

Трансформаційні зміни у економічному розвитку інфраструктурної сфери України

Вовк Ольга Миколаївна, д.е.н., доцент

ORCID ID 0000-0002-1680-1959

Національний авіаційний університет, Україна

У сучасних умовах трансформації векторів та стратегій інституційного регулювання, переорієнтації наукових парадигм на когнітивне сприйняття економічних процесів та систем, технологічних інновацій, переосмислення неомодернізаційних підходів до забезпечення стійкості й ефективності економічних систем відбувається і зміна теоретико-методологічних засад у теорії економічного розвитку. Зростання конкуренції, зміни потреб споживачів, геополітичні воєнні конфлікти та швидкий розвиток технологій провокують нові виклики і диспропорції, а поряд з тим – можливості для стратегування розвитку транспортних підприємств, котрий потребує впровадження інновацій, пошуку та імплементації нових управлінських підходів та інструментів для забезпечення ефективної роботи підприємства та задоволення потреб споживачів.

Теоретико-методичним базисом для обґрунтування векторів трансформації інфраструктурної сфери з урахуванням сучасних викликів і диспропорцій є наукові теорії, що розкривають генезис стимулів, мотивів, драйверів змін (рис.1). Представлена роль імперативів у описаних теоріях ґрунтується на законодавчо-суспільному нормуванні та інституціоналізмі розвиткових процесів, що формується тогочасними цивілізаційними викликами та умовами функціонування економічних систем, а також рівнем науково-філософського пізнання та морально-культурних уявлень людини.

Описані економічні та соціально-політичні виклики були детермінантами трансформаційних змін у описаних теоріях, при цьому дозволили сформулювати стійкі імперативи розвитку. На нашу думку, узагальнюючим визначенням поняття «імператив» в економічних теоріях є стратегічні цілі, принципи, вимоги і норми, що мають риси обов'язковості для досягнення поставлених цілей прибутковості й розвитку та враховують соціальні, безпекові й екологічні обмеження, стандарти якості. В економічних дослідженнях трансформаційних змін імперативи дозволяють описати загальнонаукові та специфічні принципи розвитку економічних систем, формуються закономірностями функціонування і розвитку цієї системи. Імплементація та результативність дотримання імперативів формалізується в процесах набуття стійкості розвитку та за умови нормативно-законодавчого закріплення, суспільного прийняття, що з часом встановлюється у форматі економічних законів розвитку. Саме імперативи трансформації інфраструктурної сфери виступають гарантами збереження безпеки, якості транспортних послуг.

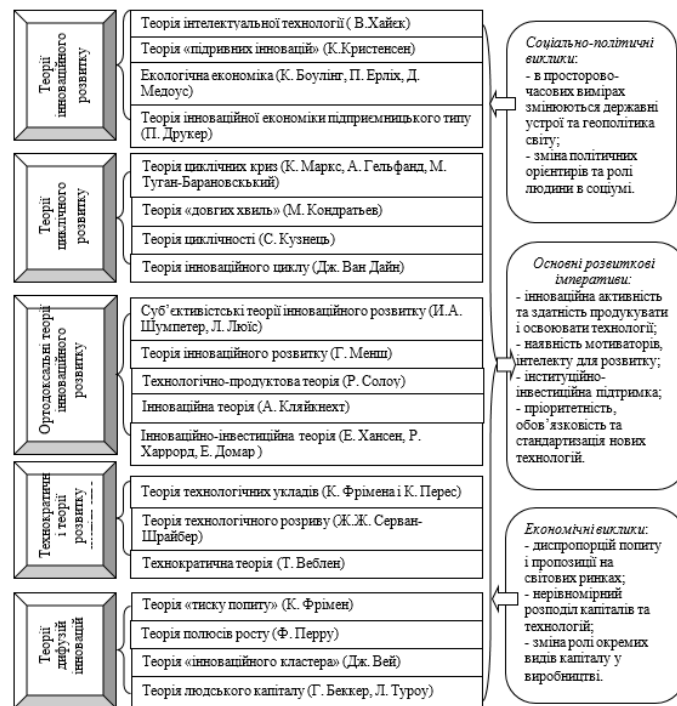

Рисунок 1 – Формалізація імперативів трансформації економічних систем у теоріях розвитку.

Джерело: узагальнено та формалізовано авторкою.

На нашу думку, імперативи трансформаційних змін в економічних системах – це концептуальні, парадигмально усталені економічні й нормативні засади регулювання динамічності й результативності інноваційної адаптації й інтелектуалізації через управління модернізаційним потенціалом й інструментарій конвертації інтелекту, як елементу економічного капіталу, в технології управління інвестиційно-інноваційними процесами і техніко-технологічним оновленням підприємств інфраструктурної сфери. Отже, формалізація імперативів трансформації економічних систем відбувається при забезпеченні:

- інноваційної активності та здатності продукувати, освоювати нові технології;
- наявності стимулів, мотиваторів, інтелектуального потенціалу для розвитку;
- інституційно-інвестиційній підтримці;
- пріоритетності, обов'язковості та послідовній стандартизації для дифузії нових технологій.

Сучасні тенденції економічного розвитку на усіх рівнях функціонування пов'язують з масовістю і доступністю інформаційних комунікацій і технологій їх поширення, підвищенням інтелектуального рівня людини та холистичністю віртуальних економічних відносин. Проте вітчизняні підприємства, що за періоди економічного занепаду та безрезультатного пошуку стратегічних орієнтирів у часи політико-інституційної нестабільності, не змогли забезпечити повне техніко-технологічне оновлення, не можуть охопити та наздогнати масштаби і темпи модернізації світових інноваційних лідерів.

Крім того втрати інфраструктурної сфери за період повномасштабної війни в Україні складають \$36,6 млрд, що провокує більш глобальні виклики і загрози [2]. Тому постає практичне завдання з'ясувати та окреслити наукові підходи до формування стратегічних пріоритетів трансформаційних змін у форматі адаптованих до сучасних викликів імперативів економічного розвитку інфраструктурної сфери. Авторську позицію щодо трансформації і розвитку інфраструктури, як об'єкта економічних досліджень, представлено на рис. 2., що побудовано із врахування теоретичних концепцій формування імперативів та виокремлення ключових регуляторів модернізаційного процесу [2].

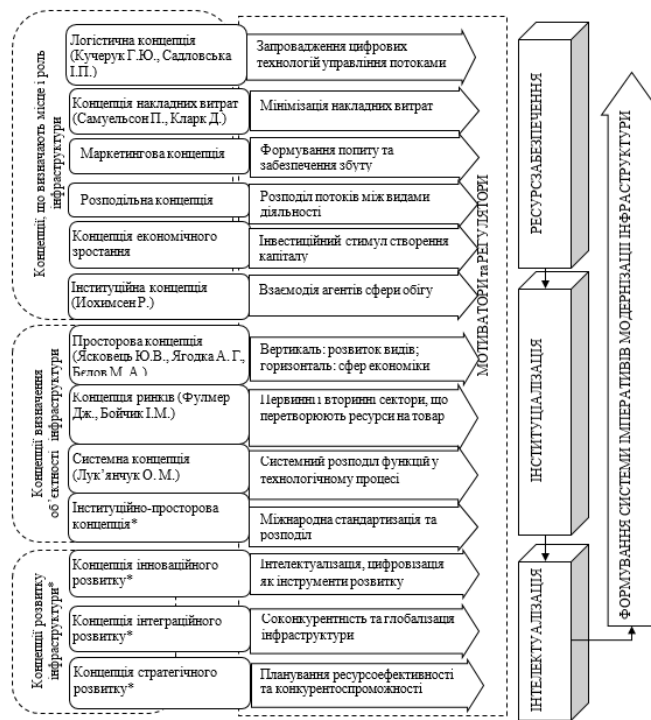

Рисунок 2. Концепції розвитку інфраструктурної сфери економіки.
Джерело: запропоновано авторкою.

Отже, імперативи в умовах трансформації інфраструктурної сфери економіки є не лише регулятором, а й мотиватором модернізації, відображенням принципів і стратегічних орієнтирів інноваційного розвитку підприємств та національної економіки.

Література:

1. Київська школа економіки (2023). Звіт про прямі збитки інфраструктури та непрямі втрати економіки від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на червень 2023 року.
 URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/09/June_Damages_UKR_-Report.pdf
2. Вовк О.М. (2020). Детермінанти модернізації підприємств інфраструктурної сфери: теорія, методологія, практика. ФОП Маслаков.